

“Ik kan niet langer thuis zitten en niets doen..”

Zo stelt Aza, een Nederlandse Koerd, die is afgereisd naar Syrië om daar te strijden. En hij is niet de enige. Zonder overdrijven opent elke nieuwsrubriek en elke krant met de burgeroorlog in Irak/Syrië. Voor docenten maatschappijleer een mooi thema om te bespreken in de klas omdat alles er in zit, maar het is ook ingewikkeld. Wie is wie? En wat doen en willen ze precies? M&P heeft een factsheet gemaakt in de vorm van vragen en antwoorden met de belangrijkste gegevens voor in de les.

Douwe van Domselaar

Hoeveel Nederlandse strijders vechten in het buitenland? Volgens de AIVD (september 2014) gaat het om minstens 140 strijders uit Nederland waarvan er 30 zijn teruggekeerd en minstens 15 zijn gesneuveld. Dit aantal wordt bevestigd door de –zelf benoemde- leider van alle Nederlandse Syrië gangers Abu Fidaa “hoeveel Nederlandse jongens hier nu exact zitten kunnen wij natuurlijk niet met zekerheid zeggen. Maar we denken dat de vermelde cijfers in de media wel kloppen”. Zeker is dat niemand zeker weet hoeveel strijders er nu precies zijn. Eveneens zeker is dat het aantal hoger is dan deze 140 en dat het aantal strijders toeneemt. **Is 140 veel?** In absolute zin natuurlijk niet en ook niet in relatieve zin op de gehele populatie moslims in Nederland. In verhouding leveren landen als België, Denemarken en Frankrijk ook meer strijders dan Nederland. **En in Europees perspectief?** Nooit eerder in de moderne geschiedenis van Europa zijn er zoveel Europese moslims naar een vreemd land gegaan om daar te vechten. Schattingen lopen uiteen van 2000 tot 6000 strijders.

Naar welke landen vertrekken Nederlandse strijders? En waarom? Het is een groot misverstand om te denken dat alleen de organisatie IS strijders aantrekt. Er zijn strijders voor het Vrije Syrische leger de FSA (tegen dictator Assad en voor een democratisch seculier land). Er zijn strijders voor Jabhat An-Nusra (Soennieten en tegen Assad maar ook tegen het westen en met Al Kaida gelieerd). Dan zijn er Koerden die meevechten met de Peshmerga (tegen Assad, tegen Al Kaida, tegen een kalifaat en tegen IS en tegen elke overheersing van een ander land op hun “grond gebied”). En natuurlijk is er nog IS zelf (tegen Assad, soenitisch en tegen sjiieten maar voor een kalifaat op basis van de Sharia). En dan is er ook nog een groot verschil tussen “fighting in ones country of origin or fighting in a third country” (Hegghammer 2013:13). *De strijder of de jihadist of het* motief bestaat eenvoudig weg niet.

Wie zijn de Nederlandse strijders? In 2013 heeft de AIVD op basis van de tot dan toe 20 bekende cases een profiel gemaakt. Meer mannen dan vrouwen. Meer strijders in de leeftijdscategorie van 20-30 jaar dan daaronder of boven. De meeste strijders uit Den Haag (en dan vooral de Schilderswijk) dan uit de rest van het land en een verschillend opleidingsniveau. De meeste van hen hebben ouders/groot ouders met roots in Marokko. Iets dan natuurlijk niet geldt voor de Koerdische strijders (zij zijn overwegend Turks of van Irakees komaf). Ondertussen zijn er echter ook bekeerde Nederlanders actief in het buitenland. De cases van bijvoorbeeld Jordi de Jong en Victor Droste hebben de voorpagina's gehaald. De profiel schets van de AIVD is ondertussen achterhaalt. Er is ook bekend dat er

strijders (en hun gezinnen) uit Huizen, Soesterberg, Amersfoort, Almere, Utrecht, Arnhem en Nijmegen zijn vertrokken naar IS gebied. Waarom juist deze gemeenten relatief veel strijders leveren is lastig te zeggen. Feit is wel dat de meeste strijders elkaar kennen via (verre) familiebanden, vriendschappen en vooral websites. Het is een misverstand om te denken dat orthodoxe moskeeën, zoals de As Soennah Moskee, de spil vormen.

Hoe wordt ik strijder? En hoe kom ik in IS gebied? Een Nederlander die nu besluit voor de jihad naar Syrië te gaan, kan binnen 48 uur in het land zijn. Het is een kwestie van een vliegticket naar Istanbul of Ankara kopen en dan met een binnenlandse vlucht naar Adana. Daar neem je de bus naar de grens, je stapt uit en daar staan wat mensen klaar om je op te halen en komt zo in Syrië. De AIVD ziet een toenemende professionalisering in Nederland als het gaat om het omzeilen van autoriteiten bij het uitreizen en het vinden van ingangen bij jihadistische strijders ter plaatsen. Als tweede ziet de AIVD professionalisering van activistische propaganda methoden. Kortom: als je wilt, kun je er komen. Abuu Fida bevestigt dit beeld. Hij stelt dat strijders een loon en soms zelfs kost en inwoning krijgen?

Wordt er nu wel of niet geronseld? Hier is veel onzekerheid over. Volgens de AIVD wordt er nauwelijks geronseld. Dit ronselen is volgens Abuu Fidaa niet alleen een onzin verhaal in de media maar ook nog eens zeer onlogisch. Immers, is zijn bewering, wat zouden zij hebben aan jongens die eigenlijk niet willen. Zij willen alleen recruten die deze strijd zelf willen en niet omdat iemand hen daartoe overhaalt. Volledig tegenovergesteld is hetgeen ouders in de Volkskrant laten optekenen: "Er wordt in Nederland wel degelijk geronseld voor de jihad in Syrië". Ouders zouden bij de politie in Den Haag aangifte gedaan hebben tegen twee mannen die hun kinderen 'hersenspoelen' en 'ophitsen' om in Syrië te gaan strijden. Wel is duidelijk dat via de media op websites veel informatie wordt verspreid en het strijden ook wordt verheerlijkt. Volgens Aza, de Koerd die meevecht met Peshmerga wordt er wel degelijk geronseld. Zelfs in moskeeën. Ronselen gaat niet meer op de ouderwetse manier. Maar wel via Youtube en andere websites waar filmpjes te zien zijn van prekende 'haat-imams' en op trapveldjes en pleintjes waar geradicaliseerde vrienden met elkaar na de wedstrijd zitten na te praten en bijvoorbeeld de daden van IS verheerlijken.

Is jihadisme strafbaar? Ja en nee. De VN en dus ook de Nederlandse regering heeft organisaties als IS en PKK (Koerden) op de verboden lijst gezet. Strijders binnen die organisaties zijn dus wereldwijd strafbaar. Echter, het verdedigen van het 'eigen land' zoals FSA zegt te doen is (nog) niet strafbaar. In Nederland worstelt de rechtsstaat wel met dit nieuwe fenomeen. Zwaaien met een vlag van IS, het bekijken van preken van een haat-Imam, het verheerlijken van de strijd. Een rechter zal zich er nog over uit moeten spreken. En neem het filmpje van de onthoofding van Foley. Is het kijken en verspreiden daarvan strafbaar? Een vergelijking met kinderporno dringt zich op. Dat laatste is immers wel strafbaar. Ook hier zal een discussie gevoerd moeten worden. Wellicht in uw klas!?